

Renāte Punka

Mežābeles raugās nākotnē

Maija Hinkle. A. Vakša foto.

Pirms gada apsveicām Latvijā vienu no reprezentatīvākajiem trimdas apgādiem — «Daugavu». Nu dzirdamas runas, ka arī viens no jaunākajiem un mūsdienīgākajiem apgādiem — «Mežābele» no Itakas domājot daļēji pārcelties uz okeāna šo krastu. Cik tālu no runām līdz darbiem, «Grāmatu Apskats» jautā pašai izdevējai Maijai Hinklei no Amerikas.

Renāte Punka. Ja nemaldos, jūsu apgāds darbības laika ziņā ir viens no jaunākajiem Amerikas latviešu aprindās. Toties arī viens no retajiem, kas vēl it skaļi runā par nākotnes plāniem. Vai starp šiem abiem faktiem ir kāda sakarība?

Maija Hinkle. Loti iespējams. Ja atceramies senākus laikus, pēc kara nometnēs, Zviedrijā, arī Amerikā un citur izdevniecības bija vai uz katra stūra, cilvēki gan rakstīja, gan arī lasīja grāmatas, kuras tika izdotas lielos metienos. Vairāki apgādi kļuva pat tik spēcīgi, ka varēja pārtikt no savas peļņas, izdot ļoti daudz apjomīgu, solīda izskata grāmatu. Lai minam kaut vai Helmāra Rudziša *Grāmatu Draugu*, kurš ik gadus ap Ziemsvētkiem izlaida 8—9 grāmatas, tāpat cītīgi strādāja *Daugava*, *Gauja*, *Ziemeļblāzma*.

Diemžēl astoņdesmito gadu sākumā trimdas grāmatniecībā sākās strauja krīze, līdz ar paaudžu mai-

ņu ļoti saruka lasītāju skaits, īpaši bērnu literatūrai. Pat pazīstamajam rakstniekam Širmanim — savam pastāvīgajam autoram *Grāmatu Drauga* izdevējs bija teicis, ka vairs nebūs iespēju izdot viņa grāmatas, jo neviens tās vairs nelasa.

Tieši šajā smagajā laikā Amerikā kļuva pazīstama t. s. «*desktop publishing*» jeb rakstāmgalda izdevniecības metode: grāmatizdošanā sāka izmantot datorus, vairs nebija nepieciešamas milzīgās iekārtas tekstu salikšanai. Turklāt es, ilgu laiku lasījusi universitātē lekcijas par šūnu bioloģiju, biju spiesta smagas plaušu slimības dēļ uzturēties mājās, kur man bija dators ar tikko uzstādītiem latviešu burtiem, lāzera drukāšanas iespējām.

Runājot pa telefonu ar Širmani, vienojāmies, ka mēģināsim izdot viņa grāmatu — varbūt ar mūsdienīgām, lētākām metodēm izdodas pārvarēt krīzi. Un tā 1987. gadā iznāca pirmā «Mežābeles» grāmata,

un mēs bijām pirmie izdevēji, kas lietoja datoru grāmatas izdošanai latviešu valodā.

R. P. Sakiet, kāpēc nosaucāt savu izdevniecību par «Mežābeli»?

M. H. Strādāju uz parasta «Macintosh» datora, kādu darbā lieto daudzi izdevēji. Bet patiesībā «Macintosh» ir kādas ābolu šķirnes nosaukums. Tā kā mana dzīvesvieta Itaka ir neliela universitātes pilsēta, un mūsu māja atrodas meža malā, nolēmu: kāpēc lai nebūtu «Mežābele»?

R. P. Visus jūsu izdevumus Latvijas lasītāji nemaz nepazīst. Varbūt pastāstiet mazliet par saviem autoriem.

M. H. Esam izdevuši divas Jāņa Širmana grāmatas — stāstiņus par dzīvi Garezerā, kā arī darbu, kas sarakstīts latviešu autoram netipiskā žanrā — zinātniskajā fantāzijā. Lepojamies ar vairākiem kapitāliem darbiem — «Vašingtonas draudzes vēsturi», kura stāsta par to, kā vienā Amerikas vietā sākās latviskā

rosme, izveidojās draudze, notika dievnama celtniecība un visādas kulturālas un sabiedriskas aktivitātes, izsekojot šīm lietām piecdesmit gadu garumā. Tāpat atzinību guvusi Haralda Biezā grāmata «Kurelieši» un krājums «Trimdas rakstnieku autobiogrāfijas». Varbūt jau zināt, ka ar šā kultūrvēsturiskā darba izdošanu nodarbojušās vairākas izdevniecības — katru reizi sava. Pirmais krājums iznāca 1948., otrs — 1965. gadā, un nu 1990. gadā «Mežābele» izdeva vēl vienu sējumu, kurā trimdas autori stāsta paši par sevi. Tāpat lielus panākumus guvis Ritas Gāles dzejas krājums «Atšķirtā», jo cilvēkiem patik viņas skaidrā, patriotiskā, izteiksmīgā dzeja, kurā dziļākā nozīmē tvertas trimdas saites ar Latviju.

Protams, priecājos, ka sekmīga izdevās sadarbība arī ar Latvijas autoriem. Biju lepna, ka Vizma Belševica man uzticēja sava bērnības atmiņu stāsta «Bille» izdošanu, kurš Amerikā iznāca 1992. gadā, ka savu grāmatu «Izgāju bulvārī brīvība» par laiku no barikāžu dienām līdz 1993. gadam pie mums 1994. gadā izdeva Māris Čaklais.

R. P. Ja nav noslēpums, cik lielā metienā jūs parasti izdodat savas grāmatas?

M. H. Kā jau saprotat, metieni nav lieli — 500, labākajā gadījumā 1000 grāmatu. Patiesību sakot, kad pirms pāris gadiem visi trimdas apgādi sāka sūroties par lasītāju trūkumu, un pat «Grāmatu Draugs» paziņoja, ka vairs neko neizdos, jo neesot autoru, arī es domāju, ka šai lietai būs jāmet miers. Visi trimdas literāti tolaik ar cerībām raudzījās uz Latviju, kur bija gan izdevēji, gan lasītāji. Taču situācija nav tik vienkārša, un pēdējā pusgada laikā daudzi agrākie autori mani uzmeklējuši un piedāvājuši iespēšanai savus darbus.

R. P. Tomēr «Mežābele» arī raugās uz Latvijas pusi. Sakiet, kas jūs iedvesmojis: «Daugavas» sekmīgais piemērs, finansiālie apsvērumi vai vēlēšanās paplašināt lasītāju loku?

M. H. «Daugavas» piemērs tas vis nav, bet par abiem pārējiem var teikt — viss ir cieši saistīts savā starpā. Protams, jebkuram izdevējam ir svarīgi, lai būtu lasītāji, un latviešu izdevējam tie atrodami

Latvijā. No otras puses, es nevaru iespiest grāmatas Amerikā, jo izmaksas būs tādas, ka neviens Latvijā šīs grāmatas nevarēs nopirkt. Tāpēc esmu izlēmusi Latvijā pagaidām istenot to posmu, kas saistīts ar iespēšanu un izplatīšanu.

Mūsdienu tehniskās iespējas to pilnīgi pieļauj — lietojot *Internet* un pārsūtot tekstu ar modēma palīdzību, salicēju savai grāmatai es varu noligt jebkurā vietā pasaulē. Ja atradīšu tādu tipogrāfiju Latvijā, ar kuru skaidri vienosimies, ko mēs gribam panākt, visu var pārsūtīt turp atpakaļ ar *Internet* palīdzību — pasaule pašlaik kļuvusi ļoti maza.

Turklāt man strādāt ir diezgan viegli, jo darbinieku skaita ziņā «Mežābele» ir ļoti maza izdevniecība. Es bieži smejos, ka esmu pilnīgi viss, kas vajadzīgs — gan direktors, gan izsūtāmais, gan mašīnrakstītāja, gan kontaktpersona darbam ar autoriem. Vienīgais, ko vienmēr esmu algojusi, ir korektrises, jo uzskatu, ka valodai manās grāmatās ir jābūt, cik iespējams, labai un pareizai. Tā kā mūsu universitātes pilsētiņā pēdējā laikā vienmēr apgriezās studenti no Latvijas, viņus izmantoju par salicējiem.

R. P. Un kas noformē jūsu izdevumus? Cik redzēts, stilistiski tie ir līdzīgi.

M. H. Pie noformējuma strādāju pati. Daudzām grāmatām esmu darinājusi vākus, vienai — arī ilustrācijas. Mākslinieciskā puse man pašai ļoti patīk, esmu nodarbojusies ar grafiķu. Uzskatu, ka grāmata — tas nav tikai teksts, vārdi, tas ir estētiskais baudījums, tāpēc visam noformējumam jābūt atbilstošam, saskanīgam. Kad dzirdu cilvēkus sūrojamies, ka mūsdienu elektronikas laikmetā grāmatas izmirs, man gribas strīdēties pretī — lasīt tekstu uz kompjūtera ekrāna, sašļējušam kājas uz rakstāmgalda, nekad nebūs tas pats, kas turēt rokā Grāmatu. Cilvēkiem ir vajadzīgs emocionālais pārdzīvojums, forma.

R. P. Kā jūsu grāmatas nonāk pie lasītājiem. Vai jums, tāpat kā daudziem izdevējiem, ir pašai sava grāmatnīca?

M. H. Nav un nekad nebūs. Mani pārāk interesē pats grāmatas tapšanas process, lai būtu laiks nodarboties vēl arī ar izplatīšanas lietām. Kad kārtējais izdevums

iznācis, sūtu to uz Toronto Daugavas Vanagu grāmatnīcu, vēl citām trimdas grāmatnīcām, kas atrodas lielākajos latviešu centros, piemēram, Amerikas vidienē. Tāpat izsūtu pa eksemplāram Vašingtonas Kongresa bibliotēkai un Ņujorkas Publiskajai bibliotēkai, kurās ir Amerikā lielākie latviešu grāmatu krājumi, arī bibliotēkām Latvijā.

Paši ar grāmatu galdu kaut kur braucam pavisam reti. Vienīgi, ja Vašingtonā vai Ņujorkā notiek kāds patiešām liels latviešu pasākums, mani salicēji, kuriem ļoti patīk vadīt mašīnu, sakravā grāmatu kastes bagāžniekā, un tad mēs esam klāt ar savu izdevumu kravu.

Pašlaik gan esmu nodomājusi tās grāmatas, kas vēl nav pārdotas, piedāvāt Latvijas grāmatnīcām. Jau ir izdevies sekmīgi pārdot vairākus desmitus eksemplāru «Billes», Māra Čaklā un Ritas Gāles grāmatas, kāpēc gan nepamēģināt pārējo?

R. P. Kā pret jūsu ideju pārcelt darbību uz Latviju izturas vietējie grāmatizdevēji?

M. H. Pagaidām attieksme ir bijusi ārkārtīgi, pat pārsteidzoši pozitīva, ceru, ka turpmāk tā «Preses nams», vēl citu apgādu darbinieki man ļoti draudzīgi un rūpīgi skaidrojuši gan likumdošanas lietas, gan ar Grāmatizdevēju asociāciju un citām organizācijām saistītos jautājumus.

Turklāt mēs jau nebūsim isti konkurenti — es šurp nāku pati ar saviem autoriem, kuriem izdevējus Latvijā lielākoties nebija izdevies atrast.

R. P. Vai jau zināms, ar ko sāksiet savu darbu Latvijā?

M. H. Pirmais būs Laimas Kalniņas romāns «Brīnišķīgās puķes». Tas stāsta par latviešu izcelsmes arhitekti, kura strādā lielā internacionālā birojā, kura radoši nekārtīgā gaisotne ir viela daudziem interesantiem sižetiem, mīlas trīstūrīšiem, dzīviem aprakstiem par Amerikas dzīvi. Turklāt romānam ir vairāki līmeņi, mītu un Bībeles tēmas sasauca ar mūsdienām, notiek spēles ar asociācijām. Varbūt autores plūstošais stils latviešu lasītājiem liksies mazliet neparasts, taču vajadzētu būt interesanti. Grāmatai būs arī asprātīgas ilustrācijas, ko darinājis Laimas kolēģis, pēc tautības rumānis.

(Turpinājums 37. lpp.)

(Turpinājums rakstam
«Mežābeles raugās nākotnē».)

Varu vēl pateikt, ka Laima Kalniņa ir bijusi Grāmatu Drauga autore, un tas lasītājam varētu dot garantiju, ka autors ir labi lasāms.

Nākošo ir domāts izdot literatūras profesores Intas Ezerģailes eseju krājumu par latviešu sievietēm rakstniecēm — Zentu Mauriņu, Rūtu Skujiņu, Astrīdi Ivasku, Ilzi Šķipsnu, Reginu Ezeru, Vizmu Belševicu. Šī grāmata sarakstīta angļu valodā, tomēr domājam to izdot paralēli arī latviski. Vēl iecerēta Astrīdes Ivaskas dzejiskā proza par bērnības dienām, Eduarda Treimanā romāns «Dzirnavas», Valdas Dreimanis piemiņas krājums.

R. P. Un kad varam gaidīt grāmatu parādīšanos?

M. H. Man apgalvo, ka tas varētu būt pēc mēneša — tāpat augusta vidū. Tiesa, ņemot vērā Amerikas pieredzi, apzinos, ka nekad nekas nenotiek tieši laikā un tieši tā, kā solīts. Tāpēc rēķinos, ka paies mēneši divi, taču ap skolas laiku «Brīnumainajām puķēm» jau būtu jāatrodas Latvijas grāmatnīcās.

R. P. Lai gan plānojat iekļauties Latvijas grāmatnīeku aprītē, tomēr vismaz pagaidām jums iespējams uz iznākošajām grāmatām pa-

skatīties it kā no malas. Kāda liekas šī aina?

M. H. Pārsteidz tas, ka tik ļoti daudz tiek izdoti populāri tulkoti romāni, ko nemaz nevar saukt par literatūru. Protams, arī Amerikā šie autori ir ļoti pieprasīti, tāpēc var izdevējus saprast, taču kādam līdzsvaram būtu jābūt.

No otras puses, salīdzinot to grāmatu un pircēju skaitu, kas redzams šejienes grāmatnīcās, ar Amerikā vērojamo, jāsaka, ka Latvijā procentuāli stāvoklis noteikti ir labāks, interese par grāmatām lielāka. Turklāt cilvēki joprojām lasa gan oriģinālliteratūru, gan dzeju, kas pasaulē pavisam zaudējušas popularitāti.

Iepriecina arī tas, cik ļoti pēdējo pāris gadu laikā uzlabojusies grāmatu kvalitāte. Paskatieties kaut vai uz Imanta Ziedoņa Kopoto rakstu izdevumu. Ārkārtīgi skaista un labi izdota grāmata, turklāt šo salīdzinoši dārgo izdevumu pārķ, lai gan cilvēkiem mājās ir arī agrākos gados iznākušie krājumi.

R. P. Tomēr izdevējdarbībai un grāmattirdzniecībai Latvijā nule radušās vairākas nopietnas problēmas...

M. H. Jā, daudzi nesaprot, ka grāmata ir tāda vārģa lieta, iedzīvoties nevar. Pati lielāko daļu grā-

matu tiku izdevusi ar dažādu fondu palīdzību un atbalstu, sabalansējot līdzekļus tā, lai šo atbalstu varētu izmantot visām grāmatām. Latvijā mani vienmēr šokējis tas, cik ļoti lieli nodokļi jāmaksā jebkuram ražotājam. ASV man kā izdevējai jāmaksā tikai divu veidu nodokļi — peļņas, kuru saņem valsts, un 8% apgrozījuma nodoklis, kuru maksājam štatam. Ja iegādājos materiālus un veicu drukāšanas darbus sava štata robežās, šis nodoklis man jāmaksā tikai vienu reizi — brīdī, kad precī nododu pārdošanā, nevis piecas vai sešas reizes, kā iznāk Latvijā.

Netaisns pret preses un grāmatu izdevējiem, tāpat — informācijas ražotājiem ir arī Latvijas pasta. ASV grāmatām paredzēts īpašs lētāks sūtījuma tips. Latvijas pasta uzlikto pasta izdevumu deļ Latvijas izdevumus pārdot ASV praktiski nav iespējams.

R. P. Tāpat jūs gribētu aicināt Latvijas likumdevējus rīkoties atbilstoši veselajam saprātam un vispārpieņemtajām starptautiskajām normām?

M. H. Jā, un patiešām ceru, ka Latvijā tuvākajā laikā attīstīsies normāli apstākļi uzņēmējdarbībai.

R. P. Ko jums un mums arī novēlu. Paldies par sarunu. □

ANOTĀCIJAS

DIVDESMIT PIRMĀ PELE

Nellija Kovaļevska
Sprīdītis. Rīga. 1995.

Kārtīgi uzturētā un tīrā mājā arī viena pele ir PAR DAUDZ. Taču ko lai saka, ja ir DIVDESMIT VIENA pele? Un — vēl jaunāk — tieši divdesmit pirmā pele ir tik ēdelīga, ka ēd un ēd, un ēd, un arvien pieņemas resnumā un svarā, kamēr vienā jaukā (vai, patiešību sakot, NEJAUKĀ) dienā kļūst par EMMAS TANTI... Par tantēm bieži vien bērni nav sajūsmā, nu, bet par TĀDU tanti diezin vai priecātos pat visrātākais un pacietīgākais bērns. Kur nu — pat Ludis Ļepurīts — vīrelis gados — ir gluži izmisis par šo būtni, kuru pats izaudzinājis, un nu ir pakļauts tās kaprižēm un untumiem. Tomēr ir arī tādi radījumi, kam TIK LIELA pele ir gluži pa prātam, un viņi gra-

sās to nomedīt (runa, kā nojaušat, ir par kaķiem).

Visas šīs savādās lietas notiek Nellijas Kovaļevskas jaunajā grāmatā «Divdesmit pirmā pele», ko izdevis «Sprīdītis» (protams, grāmatu, nevis peli).

Šajā pašā grāmatā noslēpusies arī otra krietni gara pasaka par zemi, ko sauc nedzirdētā vārdā — Pauķēmija. Tajā valda karalis Pauķēniņš un karaliene Pauķērne. Un, kā jau tam vajadzētu būt, tur dzīvo pauķēmi. Pauķēmijā ir arī tādi iemītnieki, ko dēvē par surķiem, un viņus var pazīt jau pa lielu gabalu pēc zaļajiem, pumpainajiem degumiem, kas ne ar ko neatšķiras no gurķiem. (Vienīgi ēst tos nevar.) Kaut arī degunus viņiem neviens necenšas notiesāt, tomēr nabaga surķiem šajā zemē nekļājas viegli — viņi dara visus melnos darbus, strādā un strādā, un ar saviem gurķiem pat nedrīkst paostīt nakstsviņoles. To uz visstingrāko aizliedzis Pauķēniņš.

Tad, kad viens no surķiem tomēr nejauši tiek pie nakstsviņolēm un tās pasmaržo, notiek kaut kas pavisam negaidīts. Tālāk... tālāk stāstīt vairs nebūtu interesanti, jo tad citiem tiktu atņemts viss lasīšanas prieks un iespēja pašam uzzināt turpinājumu.

Protams, ja ir liela patika, turpinājumu VAR izdomāt. Taču varbūt, lai izvairītos no neparedzētiem pārpratumiem, derētu iegādāties šo grāmatu un visu noskaidrot no pirmavota, nevis

no kaimiņiem vai pat, sacīsim, Emmas tantes...

Māra
Treiberģa

Tautietes svešumā

Maija Hinkle ir filozofijas zinātņu doktore biofizikā un fizioloģijā, 15 gadus bijusi pasniedzēja un zinātniece Kornela universitātē Itakā. Amerikā dzīvojot, izaudzinājusi trīs dēlus. Latviešus. Patlaban, būdama pensijā, viņa ir viens no tiem cilvēkiem, kas palīdz Latvijas preseī nokļūt pie Amerikas lasītāja. Šovasar, pēc 10 gadu starplaika atkal ciemojās Latvijā.

Majupcelāms

...Kling-klang... Tobrīd neapjaušu, cik dziļi šie ik pa brīdīm naksnīgā kļusumā mājai garām slidošā tramvaja trokšņi paliek manā, divpadsmitgadīgās meitenes zemapziņā... Ir 1944. gada rudens, un es, gadu vecākā māsa, mamma un tētis, pēdējās naktīs Rīgā pavadām manas tantes dzīvokli.

Lai cik divaini tas varbūt izklausītos, Amerikā piemēri arī labsirdīga, bezapbrēķina labdarība. 1950. gadā no Mērbekas nometnes Vācijā mūs ar savu galvojumu "izpirka" kādas amerikāņu zemeņu fer-

mas īpašnieks. Mans tēvs, latviešu mācītājs, vienā naktī iemācījās visu fermeru dzīvei nepieciešamo... Bet mūsu sponsori bija tik jauki, ka atļāva palikt Vašingtonā, lai tēvs varētu meklēt citu darbu. Vidusskolas pēdējā klasē man bija angļu valodas skolotāja, kura ļoti novērtēja to, ka es, būdama bēgļu bērns, esmu labākais skolēns. Kad viņa uzzināja, ka esmu nolēmusi skoloties ne tik kvalitatīvā mācību iestādē, jo labākai vienkārši nebija naudas, skolotāja sacīja - nē, tev jāiestājas vislabākajā koledžā. Un tā viņa, kurai pašai bērnu nebija, maksāja par manu izglītību. Kad vaicāju, kā lai atlidzinu, viņa atteica - o, tu to tagad nevari. Bet, kad būsi patstāvīga diezgan un diezgan pelnīsi, palidzi kādam cilvēkam, ja redzi, ka viņš ir tā vērts. Esmu to arī darījusi. Patlaban pie manis Amerikā 15 mēnešus dzīvo students no Latvijas. Par brīvu. Jo par to stipendiju, ko viņiem maksā, šē iztikt nevar. Un tā nauda viņam Latvijā, kādu savu lietu ūsākot, vairāk noderēs. Ar manu angļu valodas skolotāju viņam, protams, nav nekāda sakara. Tā ir tā daļa no manas atmaksas. Toreiz iekļuvu Vasāra koledžā. Tā atrodas Pokipsī pilsētā (2 stundu braucienā uz Ziemeļiem no Ņujorkas) un ir viena no respektablākajām un elitārākajām meiteņu skolām Amerikā. Savulaik tajā ir mācījusies prezidenta Kenedija sieva Džeklīna, Džeina Fonda un visas Rokfelleru meitas. Kārtība tur bija visai interesanta. Lai kādas pārāk neizceltos, skolas teritorijā nedrīkstēja braukt ar personīgajām automašīnām. Atļauti bija tikai divriteņi. Un vēl mums visām bez izņēmuma bija jānovāc trauki no galdiņiem koledžas kafeternīcā. Vasāra koledžu absolvēju 1961. gadā - biju šīs skolas 100. izlaiduma absolvente. Starp

citu, to dibināja, ieguldot savu naudu, kāds alus brūvētājs misters Vasārs, kura vārdu koledža nes vēl šodien. Tā es tiku pie sava pirmā diploma dzīvē. Pēctam bija universitāte Ķīle un medicīnas fakultāte Ņujorkas universitātē.

Strādājot par pasniedzēju, vienīgi ģimene mani saistīja ar latvisko pasauli. Nevarēju iedomāties, ka tāzustu mani zemēniem. Pie vakariņu galda runājām tikai latviski, kaut manam vīram, zinātniekam amerikānim valodas galīgi nepadevās un viņš nekā nesaprata. Vannas istabā, ēdamtelpā un gaitenīs

uz visiem priekšmetiem bija zīmites ar to nosaukumu latviešu valodā.

Kad veselības dēļ vairs nevarēju strādāt par pasniedzēju, meklējot mājās darāmu darbu, nokļuvu pie tā, ko Amerikā sauc par "rakstāmgaldū izdevniecību". Ar latviešu grāmatniecību Amerikā sāka iet uz leju. Vecākā lasītāju paaudze izmirst, bet jaunatne vairāk aizraujas ar vizuālo kultūru, skatās televīziju. Tādi kā mans vecākais dēls, kas ir vēsturnieks, rudeni brauks uz Latviju papildināties Baltijas vēsturē, pārvalda ne vien angļu, vācu, bet arī poļu, lietuviešu, un, protams, latviešu valodu, un lasa ļoti daudz, Amerikai nav raksturīgi. Tā kā man mājās bija dators un lāzerprinters, vien dien bērnu literatūras rakstnieks Jānis Širmanis lūdza - Maija, vai tu nebūtu ar mieru pavairot manu jauno grāmatu? Starp citu, es kā gramatizdevēja Amerikā maksāju tikai 8 procentu apgrozījuma nodokli. Un - tikai vienreiz. Man nav saprotams, kā Latvijas preseī var likt maksāt 18 procentu apgrozījuma nodokli.

Tagad no grāmatu izdošanas esmu nonākusi līdz preses izplatīšanai. Izplatu "Karogu", "Mākslu", "Teātra Vēstnesi", diemžēl par atmodas laiku upuri kļuva "Avots", "Lauku Dzīvi" un, protams, "Zeltēni". Man šis žurnāls patīk - tajā ir dažādas interesantas lietas sievietei, praktiski padomi, rokdarbi. Amerikā dāmas gan ar tiem neaizraujas. Es pati agrāk nedaudz adīju. Tagad vienīgi gatavoju ēst, taču nopūlos ar izdomu. Ja būtu kāds, kas to darītu manā vietā, es justos ļoti laimīga, paliktu vairāk brīva laika hobijs - gleznošanai. Manuprāt, sievietei vispār vajadzētu vairāk atļauties padomāt par sevi. Lai ne vien vīram un bērniem, bet arī pašai būtu labi. Ja tevi pašā nebūs pašcieņas - kā to ieaudzināsi saviem bērniem? Sievietes bieži vien ir pārāk iztapīgas saviem vīriem. Turklāt - bez pretimprasišanas. Amerikā arvien lielāku popularitāti gūst uzskats, ka sieviete ir labāks firmas "boss" nekā vīrietis. Jo viņa labāk prot ar cilvēkiem apieties cilvēciski, lai no tiem būtu visefektīvākā atdeve. Neesmu satikusi Latvijā daudzus šefus, taču dažus - diezgan asus. Bet tas jau laikam saglabāties no padomijas kultūras.

Šovasar biju Latvijas laukos Vidzemē, Madonā. Skumīgi, ka bijušajiem kolhozu priekšniekiem ir zeme no inventārs, bet pārējiem nav nekā. Cilvēki pienu lej zemē, jo nevar samaksāt par benzīnu. Valdībai zemniekiem ir jānod subsidijas. Pat lielā Amerikā to dara. Mums vienu laiku bija neliela, 2,5 hektāru ferma. Mēs tur pat nesaimniekojām. Bet valdība maksāja par to, ka mēs nesējam rudzīus. Latvijai jāatrod atbalsts pensionāriem un kultūrai. Latvijā nav tik liela, lai kultūru uzturētu tauta. Man gribas ticēt, ka visu šo lietu sakārtošana neprasis laiku cilvēka mūža garumā.

... Skatlogos krievu uzraksti, ielās krievu valoda, Ļeņins ar pacelto roku un cilvēki, lai, kas baidās pie manis nākt uz viesnīcu... Ir 1981. gads un es pirmo reizi atkal Rīgā. Un tad naktī - kling-klang... tramvajs. Šie tipiskie Rīgas ielu trokšņi. Kā vakar, kā aizvakar... Pāri visiem grādiem un kilometriem, it kā nebūtu bijis Vācijas nometnes, Amerikas, svešuma...

Latvija ir skaista zeme.

Maiju Hinkli uzklaušija
Vita Krauja

Footprints
10'93